

1. • Bireyin davranışlarında beklenen olumlu değişikliklerin oluşturulmasına eğitim denir. Eğitim, küçük büyük; genç yaşlı herkesi erdemli kılar. Eğitimin olmadığı yerde savaş ve sömürü vardır. İnsanlar doğru yola erişemez. Onun için eğitim aynı zamanda kişilerde istedik yönde olumlu davranış oluşturmaktır.
- Şiir, duygu ve düşüncelerin güzel ve etkili bir biçimde dile getirildiği ve estetik (güzellik) kavramının esas alındığı yazılara denir. Tarihin farklı dönemlerinde şiire farklı anlamlar yüklenmiştir. Şiiri "estetik duyguları harekete geçiren unsur" olarak tanımlayanlar olduğu gibi "şekilsel bütünsel ritm güzelliği" olarak tanımlayanlar da çıkmıştır.

Bu parçalarda düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

- A) Örnekleme
B) Tanık gösterme
C) Tartışma
D) Tanımlama

2. Edebiyatımızda dil konusu her zaman dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır. Birçok yazar ve şair için "Türkçe" olmazsa olmaz bir uğraş hâline gelmiştir. Bu şair ve yazarların eserlerindeki içerik gücünü sade, akıcı ve anlaşılır dilden almıştır. Bu kişiler edebiyatımızda azımsanamayacak sayıda yer alır: Yunus Emre, Yahya Kemal Beyatlı, Ömer Seyfettin...

Bu metinde düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

- A) Örneklendirme
B) Tanımlama
C) Karşılaştırma
D) Sayısal verilerden yararlanma

3. Hayatın önünde bir kuru yaprak misali gibi durmaktayız. Bazen duvara bazen de başka yerlere çarpıp gidiyoruz. Hiçbir zaman istediğimiz gibi istikamet alamıyoruz. Neden? Yeteri kadar çalışmıyor, çabalamıyoruz ondan. Hayatı rüzgârsız düşünmek de manasız olur elbette. Kişiler, ancak kendi elde ettikleriyle rüzgârın yönünü değiştirebilir. Öyleyse neden bir kuru yaprak gibi hafif olalım ki rüzgârın önünde.

Bu parçada düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

- A) Sayısal verilerden yararlanma
B) Benzetme
C) Tanık gösterme
D) Karşılaştırma

4. İstatistikler, "okumuyoruz" algısını çürüttü. Geçen yıl üretilen kitap sayısı 480 milyon 257 bin 824 olurken, e-kitap satışları yüzde 100 arttı. Türkiye Yayıncılar Birliği Genel Sekreteri Kenan Kocatürk, kişi başına üretilen kitap sayısının 6,4 olduğunu belirterek, bu verinin, "Türkiye kitap okumuyor." şeklindeki algıyı yıktığını söyledi. Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre, geçen yıl Türkiye'de 42 bin 626 yeni kitap basıldı. Yeni yazılıp basılan 42 bin 626 kitabın, 14 bin 726'sını edebiyat ve retorik, 14 bin 542'sini toplum bilimleri, 2 bin 826'sını din, 2 bin 867'sini tarih ve coğrafya, bin 933'ünü psikoloji, 651'ini dil ve dil bilimi, 656'sını doğa bilimleri ve matematik, 2 bin 104'ünü teknoloji, bin 420'sini güzel sanatlar ve 901'ini genel konularda yazılan eserler oluşturdu.

Bu metinde düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

- A) Tanık gösterme
B) Tanımlama
C) Tartışma
D) Sayısal verilerden yararlanma

5. Popülerlik saman alevi gibidir. Hızlı bir serüvene benzer ama hemen söner. Bu nedenle çok aldanmamak gerekir.

Bu cümlede birbirine benzetilen öğeler aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Serüven-Saman alevi
B) Popülerlik-Hız
C) Popülerlik-Saman alevi
D) Saman alevi-Hız

6. Gezi yazısı, kişi ya da kişilerin yurt içi veya yurt dışında yaptığı uzun ya da kısa süreli yolculukların anlatıldığı yapıtlardır. Bu yazılar, insanın bilgisini, görgüsünü deneyimlerini artırır. Geziye katılan kişilerin büyük bir bölümü, gittikleri yerlerde geçirdikleri zamanı, gezilerini eşe dosta anlatırlar

Bu metinde düşüncüyü geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

- A) Karşılaştırma
B) Benzetme
C) Tanımlama
D) Örneklendirme

7. I. Ankara, tarihin şaşırtıcı terkipleriyle doludur. Burada kerpiç bir duvardan İyonya tarzında bir sütun başlığı fırlar; bir türbe merdiveninin basamağında bir Roma konsülünün şehre gelişini kutlayan bir baş görünür. Ahi Şerafettin'in türbesini, asırlardır Greko Romen aslanları bekler. Bu yüzden Aslanhane adını alan caminin mihrabında Etilerin toprak ve bereket ilahesinden başka bir şey olmayan bir yılan, meyveler arasında dolanır.
- II. Ülkemiz, turistlerin ilgisini çeken pek çok doğal güzelliğe ve tarihî esere sahiptir. Bu güzellik ve eserleri yurdumuzun her yöresinde görmek mümkündür. Antalya'da Düden ve Manavgat Şelaleleri, İzmir'de Efes Harabeleri, Denizli'de travertenleriyle ünlü Pamukkale, İstanbul'da Kızkulesi, Şanlıurfa'da Balıklı Göl sadece bunlardan birkaçıdır.

Bu metinlerde düşüncüyü geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

- A) Tanımlama
B) Benzetme
C) Karşılaştırma
D) Örneklendirme

8. Korku bir ruh hâlidir, ikide bir gelip giden, bizi yoklayan, dengeleyen. Yüreklilik ise büyük korkular önünde kendimizi yitirerek yaptığımız atılımdır. Her şeyi göze almak değildir, tehlikeye meydan okumak değildir, yapacak başka bir şey olmaması hâlidir.

Bu metinde düşüncüyü geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

- A) Tanımlamaya
B) Karşılaştırmaya
C) Örneklendirmeye
D) Benzetmeye

1. Gökyüzünün açık güneşli olduğu bir ilkbahar günüydü. Öğleden sonra saat tam beşe çeyrek kala, arabamla Guercina'nın pazar yerine geldim. Alan insan kaynıyordu. Birden çanlar çalmaya, sirenler ötmeye başladı. İlk kez gökten düşen bir bombayı, sonra bunun ardından on sekiz tane kadar olduğunu sayabildiğim savaş uçaklarını gördüm. Bombaların patlaması anlatılamaz bir panik yaşattı. Ben beş milis askeriyle birlikte küçük bir tahta köprünün altına saklandım. Oldukça iyi gizlendiğimiz yerden meydana olup bitenleri, kadınların, erkeklerin, çocukların ve hatta hayvanların nasıl bir şaşkınlık ve korku içinde kaçıştıklarını dehşetle görebiliyorduk.

Bu metinde düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

- A) Açıklama
B) Örneklendirme
C) Benzetme
D) Karşılaştırma

2. Bir bayram sabahıydı. Yaşım on bir on iki ya vardı ya yoktu. Her zamanki gibi en güzel elbiselerimizi giymiş, harçlıklarımızı almış, kendimizi caddelere, sokaklara atmıştık. Yanımda iki arkadaşım daha vardı. Sokakta dolanırken, birisi sınıf arkadaşım olan iki kardeşle karşılaştık. Kendimizce bayramlaştıktan sonra harçlıklarımızdan bahsetmeye başladık. Bu iki kardeşin ailesi son derece yoksuldu. Bizim de durumumuz pek iyi değildi aslında fakat harçlıklarımızı kıyaslayınca çok kötü oldum. O zamanki parayı hatırlamıyorum ama atıyorum, benim 10 liram varsa bu iki kardeşin her birinde 1 lira vardı. O an, çocuk olmama rağmen içim burkuldu. Çıkardım harçlığımı, onların harçlığı benimkisiyle eşit olacak şekilde onlara verdim. Sadece bayramlarda sahip olduğu harçlığı başkasına vermek, bir çocuk için hiç de kolay değildir aslında ama o zaman bambaşka duygular yaşamıştım.

Bu metinde anlatım biçimlerinden hangisine başvurulmuştur?

- A) Öyküleyici
B) Açıklayıcı
C) Tartışmacı
D) Betimleyici

3. TÜİK'in verilerine Türkiye'de mutlu olduğunu beyan eden 18 ve üzeri yaştaki bireylerin oranı, 2019 yılında yüzde 52,4 iken 2020 yılında yüzde 48,2 oldu.

Mutlu olduğunu beyan eden erkeklerin oranı, 2019 yılında yüzde 47,6 iken 2020 yılında yüzde 43,2 oldu. Kadınlarda ise bu oran, 2019 yılında yüzde 57,0 iken 2020 yılında yüzde 53,1 oldu.

Evli bireylerin, evli olmayan bireylere göre daha mutlu olduğu görüldü. Mutlu olduğunu belirten evli bireylerin oranı, 2020 yılında yüzde 51,7 iken evli olmayanlarda bu oran, yüzde 41,3 olarak gerçekleşti. Evli olanların mutluluk düzeyi cinsiyete göre incelendiğinde; evli erkeklerin yüzde 46,7'sinin, evli kadınların ise yüzde 56,8'inin mutlu olduğu gözlemlendi.

Bu metinde düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

- A) Tanık gösterme
B) Tanımlama
C) Örneklendirme
D) Sayısal verilerden yararlanma

4. Bu küçük yerleşim merkezindeki tüm caddeler, merkezinde hükümet konağının bulunduğu meydana çıkıyordu. Hükümet konağı en azından yüz yıllık bir taş yapı idi. Onun tam karşısında, hükümet konağına göre çok yeni sayılabilecek belediye binası yer alıyordu. Belediye binası ile Şehir Parkı birbirine bitişikti. Parkın içinde, yaz-kış yeşilliğini koruyan elliye yakın büyük çam ağacı vardı. İlçedeki iki bankanın reklam amaçlı koyduğu banklar bu ağaçların altında duruyordu.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Açıklamaya başvurma
B) Örneklere yer verme
C) Betimlemeye başvurma
D) Öykülemeye başvurma

5. Fıkra türü, Türk edebiyatına Tanzimat Dönemi'nde geçmiştir. Batı'dan alınan fıkra, ilk gazetelerle birlikte yer alır. İbrahim Şinasi Efendi'nin Agâh Efendi ile birlikte çıkardığı Tercüman-ı Ahval gazetesinde ilk fıkralar yayımlanır. Bu ilk fıkralar daha çok sosyal ve siyasi konuları içerir. Günümüze doğru fıkralarda konu sınırlaması ortadan kalkmış olup fıkralar her konuda yazılmaktadır.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Açıklayıcı anlatım
- B) Betimleyici anlatım
- C) Öyküleyici anlatım
- D) Tanık gösterme

6. Şiir dili gündelik dilden birçok özelliğiyle ayrıldığı için dil merkezli her türlü yaklaşımın odağında yer almıştır. Sessel ve semantik (anlamsal) düzeylerde konuşma dilinden ayrılır. Şiir olmayan metine anlamı yazarı tarafından yüklenirken şiir kendi anlamını kendi üretir. Şiirde anlamda çok okurun anlamlamasından söz edebiliriz. Roman Jakobson'a göre şiir dilin güzel duyusal işlevindedir.

Bu metinde düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

- A) Açıklayıcı anlatım
- B) Tanık gösterme
- C) Tanımlama
- D) Betimleme

7. Hafta sonunu daha dolu geçirmek için Ada ile erkenden uyanıp, evimizin hemen yanında bulunan büyük parka gidip bir saat kadar yürüyüş yaptık. Ada o saatte babasıyla konuşmak için telefonu cebimden aldı ve ben yürüyüşümü tamamlayana kadar babası ile konuştu. Eve döndüğümüzde ise kahvaltımız hazır. Kahvaltı bittikten sonra birkaç şey çizmek için bilgisayarın başına, Ada ise televizyonun başına, Suzan teyzesi de ders kitaplarının başına geçti. Akşam yemeğini dışarıda yemek için Hatay'ın en ünlü restoranlarından biri olan Buzca'ya gittik. Şimdilik bu kadar yazmak yeterli çünkü gezeceğim yerler henüz bitmedi.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Açıklayıcı anlatım kullanılmıştır.
- B) Öyküleyici anlatım kullanılmıştır.
- C) Sayısal verilerden yararlanılmıştır.
- D) Benzetmeden yararlanılmıştır.

8. "Giton, dolgun yüzlü, yanakları şişkin, dik bakışlı, kendine güvenir, omuzları geniş, göbekli, bakışı sağlam, yürüyüşü sert biridir. Konuşurken de kendine pek güvenir, fakat karşısındakini hemen hiç dinlemez. Ona sözlerini tekrar ettirir. Mendili kocamandır, burnunu gürültüyle siler, uzağa tükürür, bağırarak hapsirir. Gündüz uyur, derin derin, herkesin içinde de olsa horlayarak uyur. Yemekte, arabada yeri herkesten çok yer kaplar. Gezintilerde hep ortadadır, o durunca durulur, yürüyünce yürünülür. Ona uyar herkes, isterse konuşanın sözünü keser.

Bu metinde aşağıdaki anlatım özelliklerinden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Betimleyici anlatım
- B) Açıklayıcı anlatım
- C) Tartışmacı anlatım
- D) Öyküleyici anlatım

1. Günlerden bir gün, köylerden birinde bir çiftçinin eşiği kör kuyuya düşer. Eşek saatlerce acı içinde kıvrılır ve bağıırır. Sesini duyan sahibi gelip baktığında zavallı eşiği kuyunun dibinde görür.

Çaresiz çiftçi köylüleri yardıma çağırır. Köylüler kör kuyudaki eşiği kurtarmak için ne yapacaklarını düşünürler ama sonuçta onu kurtarmanın imkânsız olduğuna ve bunun için çalışmaya değmeyeceğine karar verirler.

Tek çare, kuyuyu toprakla örtmektir. Herkes ellerine aldığı küreklerle etraftan kuyunun içine toprak atar. Zavallı hayvan, üzerine gelen toprakları, her seferinde silerek dibe döker. Bir süre sonra ise ayaklarının altına aldığı toprak sayesinde her an biraz daha yükselir ve sonunda yukarıya kadar çıkar. Köylüler kuyudan dışarı çıkan eşiğe çok şaşırır.

İşte hayat da bazen bizim üzerimize yüklenir ve üzerimiz toz toprakla örtülüyormuş gibi olur. Bunlarla baş etmenin tek yolu, yakınıp sızlanmak değil, düşünüp silkinmek ve kurtulmak, aydınlığa adım atmaktır. Kör kuyuda olsak bile.

Yukarıdaki metnin anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sayısal verilerden yararlanılmıştır.
B) Tanımlama yapılmıştır.
C) Sürükleyici bir anlatımı vardır.
D) Açıklayıcı anlatıma başvurulmuştur.

2. Bir romancıyla ilgili aşağıdaki açıklamalardan hangisi, yay araç içindeki özellikle uyuşmamak-tadır?

- A) İşlediği konuyu, çizdiği ve betimlediği karakterleri, bunlar arasındaki ilişkileri bugüne değin başka hiçbir romancının yansıtmadığı bir biçimde vermiştir. (özgünlük)
B) Dili, inceliklerine dikkat ederek güzel bir biçimde kullanması, onun her dönemde okunan, yapıtlarını yaşadığı günlerin sınırı dışına taşıyan bir yazar olmasını sağlamıştır. (kalıcılık)
C) Anlatımındaki ayrıntı zenginliği, ayrıntıları işlevsel bir biçimde verisi onun söylemine inandırıcı bir nitelik kazandırmıştır. (evrensellik)
D) Okurken söyleyiş gücü yaratmayan, anlamları herkesçe bilinen sözcükleri seçerek konuşma dilinin özelliklerini içeren, kısa cümleler kurmuştur. (akıcılık)

- 3, 4, 5, 6 ve 7. soruları aşağıdaki diyaloglar üzerinden cevaplayınız.



Bugün okulda "Anlatım Özellikleri" konusu işlenmiştir. Bartu, Alp, Tolga, Merve, Neslihan ve Erdi toplanıp konu tekrarı yaparlar.



Bartu

Herkes bir özellik açıklasın ve örnek versin. Böylelikle ders çalışmak daha eğlenceli hâle gelecektir.



Merve

Süper! Ben başlıyorum örneğime.

3. Anlatımda, gereksiz sözcüğün bulunmamasıdır. Güzel ve etkili bir anlatımda gereksiz ek veya söz tekrarlarına yer verilmez.

- Aynı anlamı veren sözcüklerin bir arada kullanılması bu özelliği bozar.
- Eklerin gereksiz kullanımı bu özelliği bozar.
- Bir paragrafta gereksiz sözcük veya ekler yer verilmişse o paragrafta bu özellik yoktur.

Örnek: "Birçok şehirlerde bulundum." cümlesinde "-ler" çokluk eki bu ilkeye aykırı olarak kullanılmıştır, cümleden çıkarılmalıdır. Çünkü "birçok" belgisiz sıfatı zaten çokluk bildirmektedir.

Merve, anlatım özelliklerinin hangi özelliğinden bahsetmiştir?

- A) Özgünlük
B) Akıcılık
C) Özlülük
D) Duruluk

4. Anlatımın mantık kurallarına uyması, duygusal ve düşünsel çelişkiler taşımaması, konudan sapılmaması bu özelliklerle ilgilidir.

"Öykü ile şiir akraba türlerdir. Ancak şiir, sanatçıya çektiği çile bakımından öyküden daha zorlayıcıdır. Seçilen sözcüklerin çağrışım değeri taşıması, şiiri yoğun ve değerli kılan bir özelliktir. Çağrışım değeri olan sözcükleri seçmek sıkıntılı bir süreçtir şair için. Bu bakımdan, şiir öyküye asla yaklaşamaz." Bu parçada söylenmek istenen şey, "şiir yazmanın öykü yazmaktan daha zor bir iş olduğudur. Buna karşın anlatımın son cümlesinde, "şiirin zorluk bakımından öyküye yaklaşamayacağı" gibi önceki yargıya zıt bir düşünce savunulmuştur. Dolayısıyla, parçanın son cümlesinde bir çelişki doğmuştur. Bu çelişki, parçanın bu özelliğini bozmuştur.

Alp, anlatım özelliklerinin hangi özelliğinden bahsetmiştir?

- A) Tutarlılık B) Kalıcılık
C) Doğallık D) Akıcılık

5. Az sözle çok şey anlatmaktır.

- Anlatım söz yığınınından uzak, özet bir nitelik taşır.
- Bu özelliğin ustaca kullanımı yoğunluk ve derinliği de beraberinde getirir. Böylece anlatım okura yeni anlamlar düşündürür, çok şey anlatır.
- Özdeyişler ve atasözleri bu özelliği kapsar.

Örnek: "Dilimin sınırları, beynimin sınırlarıyla paraleldir." (Einstein)

"Neyi arıyorsan sen, "o"sundur." Mevlana

Tolga, anlatım özelliklerinin hangi özelliğinden bahsetmiştir?

- A) Sürükleyicilik B) Kalıcılık
C) Akıcılık D) Özlülük

6. Anlatımın zorlamalardan, yapmacıklıktan uzak olarak, içten bir anlatımla samimi bir şekilde yapılmasıdır.

Özellikle deneme türündeki yazılarda aranan bir özelliktir.

Anlatımın inandırıcılığını sağlar.

Örnek: Yalnızsınızdır; etrafınız her daim yosun kokulu bir tülle sarılı, biraz bulanık, biraz titrektir sanki. Yaşadığımız hiçbir anın içinde değilsinizdir, hep bir başka anı yaşar zihniniz ve baktığınız hiçbir yeri görmezsiniz aslında, hep bir başka yerin hayaliyle bulunduğunuz yerin gerçekliğini birbirine karıştırır gözleriniz. Bilirsiniz birileri vardır orada; bekleyen, seven, hoş geldin diyecek olan, biri, birileri... Bildikleriniz yaşadıklarınızı değiştirmez oysa saplanıp kalmışsınızdır, koparamayacaksınız kendinizi.

Neslihan, anlatım özelliklerinin hangi özelliğinden bahsetmiştir?

- A) Özlülük B) Doğallık
C) Akıcılık D) Evrensellik

7. Anlatımın pürüzsüz olması, hiçbir engele uğramadan akıp gitmesi demektir. Anlatımda bu özelliği, bir nehirle somutlaştırabiliriz.

Gereksiz ek, hece veya sözcük bulunması, anlatım sırasında ses akışını bozan ses veya sözcüklere yer verilmesi veya söylenmesi güç sözcüklerin metinde kullanılması bu özelliğe engel olan durumlardır.

Bu özelliği sağlamak için şiirlerde asonans ve aliterasyonlara başvurulur.

Örnek:

Güneş batmak üzereydi; hava serinlemişti, üşüdü, hırkasını aldı sırtına. Çevre sakindi, sanki herkes uykudaydı. Sessizlik vardı, içi ürperdi, koşup gitti içeriye, radyoyu açtı. Bir müzik yayıldı ortalığa, "Oh!" dedi, içi rahatladı. Tekrar döndü balkona, hava serindi; ama hırkası vardı, üşümüyordu. Müzik vardı hafiften, sessizlik kaybolmuştu, şimdi rahat rahat okuyabilirdi kitabını.

Erdi, anlatım özelliklerinin hangi özelliğinden bahsetmiştir?

- A) Akıcılık B) Açıklık
C) Özgünlük D) Özlülük